СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 220. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця 22-го вересня 1939. No. 220. Jersey City, N. J., Friday, September 22, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІДКРИТТЯ КОНГРЕСУ

ВАШИНГТОН. — Цього четверга відкрито надзвичайну сесію, скликану президентом у звязку з вибухом европейської війни. Президент виголосив до зібраних конгресменів послання, в якім говорив, що теперішній невтральностевий закон є недобрий і треба його уневажнити, або змінити.

Перед відкриттям президент мав наради з чоловими представниками обох партій і провідниками конгресу. 14 провідників радили президентові не зміняти теперішнього невтральностевого закону, а залишити його в старій формі. Сподіваються, що над тим питанням розвинеться в конгресі широка дискусія, яка готова дати за границею погане свідоцтво. Президент бажав короткої дискусії над тим питанням, щоби переконати світ, що в заграничних справах Америка є вповні сконсолідована. Та це мабуть не вдасться. Найбільший клопіт буде в палаті представників і побоюються, що деякі групи готові навіть розпочати обструкцію. Проте є там також поважні кола, які є переконані, що теперішній невтральностевий закон треба змінити і на його місце або лишити міжнародне право, або ухвалити інший, що позволяв би Америці продавати всім воюючим краям за готівку те, що вони захочуть. До зміни натискають бизнесові кола. Противники кажуть, що через бизнес Америка буде втягнена у війну й остаточно поплине кров американських вояків.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ МОРЯКІВ.

НЮ ЙОРК.— По кількох днях моряцький страйк у Ню Йорку закінчився. Той страйк спинив відплив 6 кораблів до Европи, а в них два чужі. Моряки домагались у звязку з війною і ризиком підвишки. Морська комісія згодилась дати їм підвишку плат на 25%, що моряки приняли.

НЕМА МИРУ З СОВЕТАМИ, КАЖЕ ЯПОНЕЦЬ.

ВАШИНГТОН. — Японський амбасадор у Вашингтоні, Горінучі, заявив, що між Японією і Советами не прийшло до сталого миру, а тільки до хвилевого перемиря. А від того ще далеко до сталого миру. Це перемиря має льокальний характер і воно цілком не звязане з подіями в Европі, говорив амбасадор. Зокрема воно цілком не було інспіроване Німеччиною, запевняв він.

КЕРЕНСЬКИЙ ХОЧЕ ДЛЯ РОСІЇ „СВОБОДИ".

НЮ ЙОРК. — Лідер московських „лібералів", Олександер Керенський, виголосив прилюдну промову, в якій говорив, що демократичні держави вийдуть переможцями з цеї війни, коли обіцяють російському народові свободу. В надії на ту свободу російський нарід матиме охоту станути по стороні демократій. Замітне те, що той московський „ліберал" і „демократ" до російського народу зачислив 160 мілінонів осіб, себто всі народи, гнетені колись царем, а нині большевиками.

ПРИЇХАЛА „МАВРЕТАНІЯ".

НЮ ЙОРК. — До нюйорського порту нагло приїхав модерний англійський корабель „Мавретанія", спущений рік тому на воду з назвою старої колись „Мавретанії", яку розібрано. Ця нова „Мавретанія" мала тепер поверх 600 пасажирів, а також мала на своїм покладі три гармати: дві протилетунські й одну проти субмарин. Ціла вона, як і інші англійські кораблі, була помальована на брудно сірий кольор, щоб у той спосіб маскуватися перед ворогом.

ЧЕМНОСТІ В МОРСЬКІЙ ВІЙНІ.

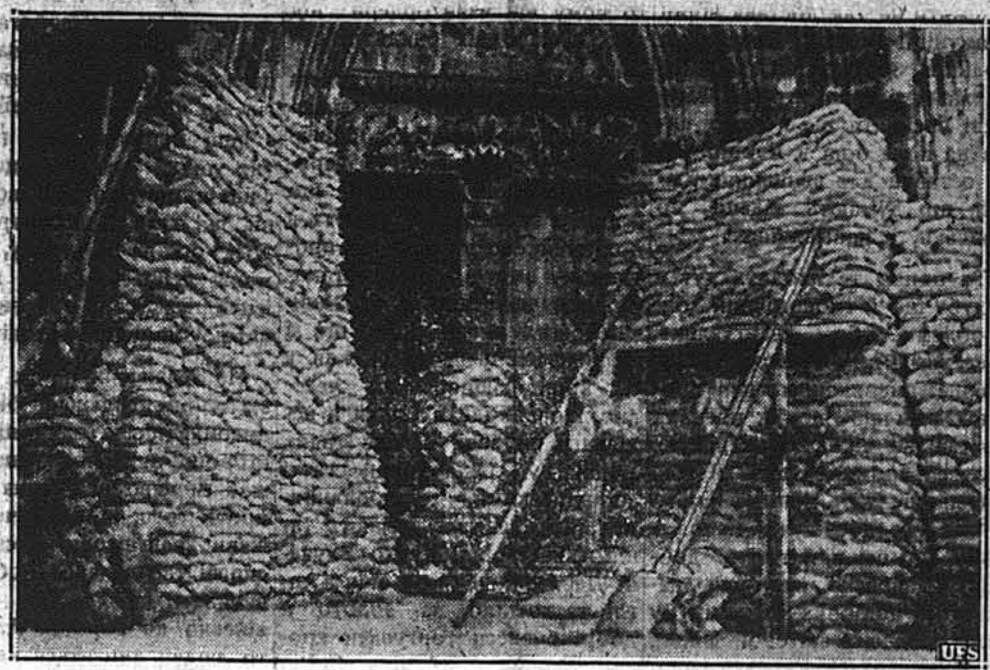
НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку прибув американський торговельний корабель „Вакоста", який зупиняла на морі німецька субмарина. Залога субмарини виявила велику чемність супроти „Вакости". Переглянувши ладунок „Вакости", капітан субмарини виголосив промову до пасажирів і моряків, перепросив за зупинку й сказав, що німці не хочуть війни з Англією, лише Англія хоче війни з німцями. Відходячи, він завважив: „А правда, що ми не такі варварські?"

ЮНІЯ ПРОТИ ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — Федерація юній панчохових робітників, що представляє союз 55 тисяч членів, на своїй конвенції ухвалила резолюцію, що звернена проти зміни невтральностевого акту і проти впровадження „купи собі й забери" акту. Бо, почавши торгувати з воюючими краями, Америка остаточно встряне по котрімсь боці у війну. А Америка повинна держатись осторонь війни, говорили делеґати.

ПІДНОСЯТЬ ПЛАТУ.

НЮ ЙОРК. — Щоб вирівняти зріст цін на продукти щоденної потреби, які повстали внаслідок війни, юнія кравців добилась від власників сім і пів відсотка підвишки своїх плат.

ДЛЯ ОХОРОНИ ПЕРЕД БОМБАМИ.

Катедра в французькому місті Мо, що лежить 27 миль на північний схід від Парижу, приготовляється до нападу німецьких бомбовиків горами з міхів, повних піску. Вітражі (вікна з розмальованого скла) забрано з неї й вислано в безпечне місце.

ҐЕН. ПРХАЛА І ЙОГО ЛЕҐІОН.

На румунську сторону перейшов з Польщі також і чеський ґенерал Прхала, що організував там чеський леґіон для боротьби з Німеччиною. Цілий цей леґіон попав тепер у советські руки. Самого ґен. Прхалу советське командування пустило на волю і позволило перейти до Румунії.

СМІҐЛИ-РИДЗ ОСТАНЕТЬСЯ В РУМУНІЇ.

Начального команданта польської армії, маршала Сміґли-Ридза, що є в Румунії, румунська влада задержить до кінця війни, і то на домагання Німеччини. Президентові Польщі й польським міністрам дозволять виїхати.

ПЕРЕМИСЬКЕ СТАРОСТВО ЗАБОРОНИЛО ВЕСТИ ДИТЯЧІ САДКИ.

В цьому році кружки Рідної Школи й читальні Просвіти у повіті внесли до повітового старостве зголошення на відкриття 61 дитячих садків. Всі вони дістали 26-го червня ц. р. з повітового старостве однозвучне письмо, яке подаемо в дослівному перекладі:

Ч. 1/107/39 — Перемишль, 24. VI. 1939. До П. Т. Управи Т-ва Кружок Рідної Школи в...

Повітове Старосво в Перемишлі відмовляється приняти до відома тамошнє зголошення з дня ... і не дозволяє на відкриття т. зв. „дитячого садка" в громаді ... тому, що справи кольоній і півкольоній у повіті управильнює опертий на самоуправу „Загальний Повітовий Комітет Допомоги Дітям і Молоді". Отже відкриття „садка" не відповідає вимогам суспільної користи".

ГОРБАТОГО І ҐІЯНА НЕ ВИПРОСТУЄ.

У Парижі арештувала поліція 65-літнього Альфонса Габріеля Дюпона, що 25 літ тому втік з французької кольонії Ґіяна, куди засилають французьких проступників так, як у Росії на Сибір. Дюпон 20 літ жив у Бразилії. Опісля дістався до Еспанії, а 1936 року прибув потайки знов до Франції й два минулі роки занимався торговлею заборонених наркотиків.

ПОЛЬСЬКІ САМОГУБСТВА

ПОЛЬСЬКІ САМОГУБСТВА.

До Мукачева (Карпатська Україна) прибув і замешкав у готелі Альфред Білик, що був львівським воєводою. Як Білик заняв кімнату, почула прислуга стріл у кімнаті. Ввійшовши до кімнати, побачили, що вн відібрав собі життя револьверовим вистрілом. Сам Білик походив з українського роду, але був римо-католиком і виявляв себе поляком. При ньому знайшли $1,500 і тестамент, у якому він розпорядив тими грішми. Автомобіль записав своему шоферові.

Будапешт. — Доносять з Вильна, що там відібрав собі життя Олександер Пристор, бувший премієр Польщі й один з найближчих товаришів Пілсудського.

ПОЛЬСЬКИЙ ДИКТАТОР

З Черновець доносять: Провідники польської армії проклямували диктатором Польщі ґен. Казимира- Сосньковського, шефа штабу польських леґіонів у часі минулої світової війни.

МОСКАЛІ ПРОТИ ДЕНІКІНА

Сумної слави ґен. Денікін, який остаточно перейшов до табору Мілюкова та Керенського, не вважаючи на свої політичні скакання, користувався досі славою доброго військового, але, як показується, є думка „Последніх Новостей", а не справжніх військових, які вважають його за нікчему. Орган російських військових, „Сіґнал", розглядає в ч. 57 стратеґію ґен. Денікіна і приходить до висновку, що він завалив цілу справу боротьби проти большевиків. Замісць того, щоби просто йти на Волгу і там комплетувати свою армію росіянами, він витратив пів року на те, щоби підбити Кубань і Північний Кавказ та на боротьбу проти України, чим дав можність червоним зорґанізуватися. Висунуте ним гасло „Єдиної неделімої", пише „Сіґнал", унеможливило співпрацю з Україною, козаками та горцями Кавказу, які були найзапеклішими ворогами большевиків.

Хоч російська преса чекала 20 років, щоб зрозуміти те, що було завжди ясним, то цей виступ є цікавий тим, що російські військові кола вперше порушили питання про значіння національних сил у боротьбі проти большевиків. (Офінор).

ПОЖЕЖІ.

У громадському лісі в Белзі згоріло 16 кул ріща та запалився молодий ліс на просторі 2 моргів. — У Бариші, пов. Бучач, згоріло 6 домів, 6 стаєн, 7 стоділ та 7 оборогів. — У Сворці, пов. Жовква, згоріли два господарства, вартости 2,240 злотих.

ГРАД ЗНИЩИВ ЗАСІВИ.

Над селом Гуцулівка, Кривоброди, Трачі й Гуцулин, коломийського пов., перейшла сильна градова буря. В тих місцевостях град зовсім знищив засіви. Втрати дуже великі.

КАЇНІВ ЗЛОЧИН.

В селі Ляцьке, пов. Бучач, парубок Петро Шумеґа мав уже кілька літ любовні зносини з жінкою свого рідного брата вана, Марцею; у висліді того народилася й дитина. Це було причиною частих суперечок між Шумеґами; кінець кінців жінка намовила любка до душегубства. При допомозі кількох темних типів з Веленова і Ляцького палицями та каміннями жорстоко замучив Петро Шумеґа свого рідного брата Івана на пасовиську. По комісійних оглядинах небіжчика арештовано звироднілих душегубів разом зо спільниками та відставлено до Чорткова.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ ЛЬВІВ

МОСКВА. — Комунікат советського ґенерального штабу подає, що советська армія посувається далі вперед на західньо-українських і білоруських землях, не стрічаючи віде майже ніякого опору. Забрано в полон понад 60,000 польських жовнірів. Советські війська ввійшли в місто Львів, а німецькі війська забралися зпід Львова в сторону Стрия. На півночі занято місто Городно.

ЗАЧАЛИ РОЗСТРІЛЮВАТИ УКРАЇНСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина під Румунією). — Американська пресова аґенція подає згідно з зізнаннями румунських офіцирів, що відбувають службу на давній польсько-румунській границі, напроти Заліщик на галицькім боці, що советські війська розброюють польські частини, відсилаючи їх до таборів для полонених. Те саме інформаційне джерело подає, що советська влада вже розстріляла деяких польських провідників. Та багато з них це були українці, що займали урядові становища за часів польської влади. Їх розстріляли як „зрадників". Можна догадуватися, що це були члени Української Парляментарної Репрезентації, себто посли до польського сойму, яких поляки вивезли як закладників, що їх мало бути до 80 осіб, самих визначних українців. Можливо, що це ті особи попали тепер у советські руки.

„НЕМА ПОЛЬЩІ", КАЖУТЬ НІМЦІ.

БЕРЛІН. — У проклямації до німецького війська кажеться, що війна з Польщею скінчена та що німці осягнули за 20 днів таку перемогу, якій подібної не знає людська історія. Нараховують понад 400,000 полонених. Занято землі, яких простір виносить понад 100,000 кв. миль. Кажуть, що в битві під Таненберґом у 1914 р. забрали були в полон 92,000 росіян, а тепер в останній битві з поляками, що тревала 8 днів, забрано 105,000 полонених. Німецьке командування приписує ті успіхи духові німецького жовніра, що вихований на славній німецькій воєнній традиції.

ДАЛЬША ВІЙНА „БЕЗ ЗМИСЛУ".

РИМ. — Так каже Мусоліні й у такім дусі пише італійська преса, пригадуючи, що Мусоліні заповідав, що такий буде вислід. Італія радить приняти німецькі умови миру і скінчити „нонсенсову" війну.

НЕМА І НЕ БУДЕ ЗАМИРЕННЯ, ПОКИ Є ГІТЛЕР І НАЦІЗМ.

ЛОНДОН. — Урядові кола в Англії, а також і в Франції, підкреслюють разураз, що не буде ніякого замирення з урядом Гітлера і з націстами, а буде довга, ватяжна війна аж до часу, поки Гітлер і націзм не будуть знищені.

ВАРШАВА БЛАГАЄ ПОРЯТУНКУ.

ЛОНДОН. — З Варшави передає радіо розпучливі голоси посадника міста, що благають аліянтів допомоги оборонцям міста, яке далі не піддається. Це тепер одиноке нездобуте німцями місто. В Англії й Франції висказують подив для геройської оборони Варшави, але позатим не є вилі дати помочі. Зате заповідають офіційно, що як прийде до замирення, то аліянти будуть памятати геройську польську боротьбу і віддячаться за те Польщі при відшкодуваннях.

ПОГОЛОСКИ ПРО БУНТИ В ЧЕХІЇ І МОРАВІ.

ЛОНДОН. — Англійська преса розписується дуже широко про чеську революційну акцію в Чехії і Мораві. Німецька влада, кажуть, виарештувала тисячі збунтованих, а сотки розстріляла. Бунти ширяться по всіх чеських і словацьких землях. У Словаччині збунтувалось коло 15,000 словацького війська. Революціонери нищать мости і засоби комунікації. Все те діється навіть проти волі бувшого президента Бенеша, який здержує чехів перед того роду акцією, бо вона передчасна і скінчиться чеською масакрою. Та проте бунти зростають.

БЕРЛІН. — Німецька преса називає вісті про бунти в Чехії і Мораві „глупотою". Каже, що виарештовано на передодні війни приклонників Бенеша. І взиває невтральних журналістів, щоби прибули і самі переконались, де правда.

ЩЕ ПРО „ВИЗВОЛЕННЯ".

МОСКВА. — Про „визволення братів" розписалися широко також „Ізвєстія". Пишуть, що советські війська несуть поневоленим „братам українцям і білорусам" спокій і „нове свобідне й щасливе життя". Кажуть, що „польські магнати" зробили з західньо-українських і білоруських земель кольонію для визиску населення з боку польських дідичів і купців. Далі говориться про польський „білий терор" на національне й культурне гноблення, практиковане колись царатом, а тепер Польщею. Часопис подає, що тяжко описати ті щасливі почування, якими тепер живе українське й білоруське населення, звільнене з польського ярма.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАКИ ЗБЛИЖУЄМОСЬ ДО ЦІЛИ

Так, як справи тепер виглядають, то Україна готова бути далі розчетвертованою, тільки з тою зміною, що польську окупацію замінили тепер німецька й советська. Німці забрали і думають задержати, щоправда, невеликий простір української землі, але зате дорогий, бо багатий у природні багатства, головно в нафту. Чи так буде, не знаємо, але на таке заноситься. А друга частина західньо-українських земель перейшла до советського окупанта. Щодо неї, можна вже тепер сказати, що з якими солодкими словами не привиталаб Москва „рідний, чи близький по крові" український нарід зпід Польщі, то доля його цілком певно не буде інша від долі всього українського народу під Советами. Те, що український і білоруський нарід готов був на все, щоб тільки видістатись зпід Польщі, як це тепер можна вичитати навіть з американських кореспонденцій, свідчить тільки про нестерпні відносини, в яких доводилось тим народам жити в Польщі. Зате це цілком не міняє дійсности, себто того пекла, яке жде ті народи під советським ярмом, якщо Совети не змінять своєї дотеперішньої політики, а на таке не заноситься.

Та погляньмо на нашу справу з іншого боку, забуваючи на хвилину за минулі й майбутні терпіння.

Фактом є, що Совети не зможуть тепер відтяти західньо-українських земель від живого українського організму, як це вони зробили з територіями, що положені на українсько-московськім пограниччі. Значить, що територія Великої України збільшиться. Можливо, що західньо-українські землі не будуть втілені до „Радянської України", а стануть якоюсь окремою автономною одиницею. Та це, очевидно, не перерве звязку з Києвом і з іншими українськими осередками і землями, а новий процес взаємного зацікавлення і обєднання лишатиме цілком певно дуже глибокі сліди. Міліони українців, що жили останніх 20 років окремим життям, зійдуться разом. А на шляху до соборности — це дальший дуже важний крок.

Очевидно, що можна тепер думати дуже чорно про те, що станеться під Советами з тими національними надбаннями, що ми їх собі вибороли і своїм трудом добули на західньо-українських землях, зокрема в Галичині. Та до цілости української справи не треба підходити з такими міркуваннями, а з глибокою вірою в життєву силу нації, в те, що наш нарід таки переборе всі перешкоди і житиме. Влада Советів, оперта на насильстві, мусить скінчитись. Бо так є, що кожне насильство мусить остаточно згинути. Інакше пропав би цілий світ. Тому згине й советське насильство, а на його руїнах відродиться вільна Україна. Ті міліони українців, що їх тепер Москва забирає, приспішить цілком певно кінець московському пануванню в Україні. І ось тому треба добачувати в тому, що тепер сталося, скріпленням України. Так ми думаємо, хоч маємо перед очима ті нові терпіння, які прийдеться за те заплатити українським масам, а головно їх провідній верстві.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПЕРЕД ВАЖНИМ РІШЕННЯМ

Президент Рузвелт буде домагатись від конґресу, що саме зачав радити, зміни Акту Невтральности. Коло цеї справи тепер зосередочена увага всієї американської суспільности. Вже те одно означає, що тут іде про дуже важну проблему. Всі це розуміють і відчувають. І тому йде така завзята й ґостра виміна думок. Всі знають, що від того, що рішить конґрес, буде залежати не так достава зброї й амуніції Великій Британії й Франції, як те, чи Злучені Держави будуть згодом змушені висилати ще й своїх синів на поле бою в Европі. А це останнє для звичайних людей, що думають тільки по людськи, є найважніше.

Та попри те входить тут у рахубу ще й економічний бік проблєми, бо евентуальне знесення Акту Невтральности зверне американський промисл головно в бік воєнних достав, зо шкодою для тих галузей промислу, що з тою ділнякою не мають нічого спільного, або дуже мало. А тому, що всі памятають добре ту депресію, яка була наслідком подібних перемін у часі останньої світової війни, не диво, що підносяться голоси осторги і в тому напрямі.

Беручи сказане під увагу, зрозуміємо, що стоїмо в Америці перд дуже важним кроком. Іде тут про дуже дражливу проблему, а яка вона дражлива, видно між іншим і по тім, як тепер критикують таку людину як Чарлз Линдберґ за його радіову промову, в якій він остерігав Злучені Держави перед втручуванням в европейський хаос.

Очевидно, що повно голосів, що дають Линдберґові найвище признання за те, що як американський громадянин і патріот мав відвагу сказати своє рішуче слово. Але в інших голосах відмовляють йому того права. Кажуть, що він добрий летун, а дуже кепський політик, що не визнається на европейських справах і тому не повинен забирати голосу і милити своїми поглядами людей, що відносяться до нього симпатично, чи з подивом. А в однім такім голосі в „Ню Йорк Телеґрамі" називається Чарлза Линдберґа ні менше ні більше, а тим, що стоїть по стороні диктатур і є проти демократії. Кажеться, що він „свідомо чи несвідомо є під впливом тих ордерів, що їх одержав від Гітлера і Ґерінґа підчас його останніх відвидин Німеччини". І навіть взивається федеральний уряд, щоб віддав Линдберґа Комітетові Даеса під допити за „неамериканську діяльність". Відносний уступ звучить так:

„Хочу піддати Комітетові Даеса, щоб він візвав полковника Линдберґа на допити у справі його участи в пропаґанді (націстичній! — Ред. С.), щоб розвідати, які він мав розмови з Гітлером і Ґерінґом та їхнім окруженням, то чому він взяв ордери від тих міжнародніх бандитів".

Наводимо цей голос тільки на те, щоб вказати, як далеко зайшла дискусія в справі американської участи в европейській війні. Очевидно, що є повно голосів, що пишуть в подібний спосіб, але в противному змислі, себто в такому, що називається „зрадниками" тих американців, що є за участь Злучених Держав у тій війні. Нюйорський часопис, що виходить тільки в недільнім виданні, назвав таких людей у редакційній статті „британськими запроданцями", які ще далі думають такими катеґоріями, що Злучені Держави це кольонія Анґлії та хотілиб за золото й добрі бизнеси торгувати кровю американської молоді. Часопис взиває, щоб поставити вимогу, щоб ті, що голосуватимуть у конґресі за знесення Акту Невтральности, були вислані до Европи разом з першими американськими відділами, що підуть боротись, і то вислані до перших бойових рядів.

Інші голоси підкреслюють, що тут іде остаточна боротьба між двома світоглядами в світі, демократичним і тоталітарним, а якщо переможе тоталітарний світ, то це буде кінець демократії в Европі. Одначе така поразка не обмежиться тільки до Европи; вона захитає також і демократію в Америці. Ось тому, кажуть вони, треба ставитись до боротьби в Европі трохи інакше. Не треба думати за доляри і зиски, а за щось вартніше, за ті ідеали, на яких побудована Америка.

На те відповідають, що це правда, що демократія може в Европі програти, але до певної міри в Европі вже й тепер нема демократії, а є диктатури навіть в Анґлії й Франції. А якщо Злучені Держави підуть рятувати демократію в Европі, то готові вбити ще й американську демократію, бо з хвилиною вступлення Злучених Держав до війни настане тут така диктатура, якої Америка ще не бачила. Значить, що американці готові пролити кров за рятування демократії в Европі і її там не врятувати, а в додатку втратити ще демократію і в себе, вдома.

Та найбільше лякає американців досвід, якого вони зазнали в минулій світовій війні, коли пішли рятувати демократію для світу". За ту службу аліянти, що їх до неї наклонили, назвали по війні Злучені Держави скупарем, чи там лихварем, що витягає з Европи живі соки та крає її живе тіло, як той жид Шайльок у Шекспіровій песі „Венецький купець". Ось така була відповідь, каже багато людей, на домагання Злучених держав звороту воєнних довгів від Франції й Анґлії.

Інші побоюються головно тих лихих економічних наслідків минулої світової війни, які тяжать на Америці ще досі, бо, на їх думку, економічна депресія, яка й досі існує, має свій головний початок у минулій світовій війні.

Не зважаючи на те, щоназагал подавлююча більшість американців є таки щиро по стороні Анґлії й Франції й бажає їм перемоги, вона є таки проти того, щоб Злучені Держави заанґажовувались у тій справі так далеко, щоб мусіли висилати звідси ще й своє військо до Европи. Але багато людей дивляться на справу фаталістично. Кажуть, що й минулої світової війни так було, що американці не ходіли йти до війни, а вкінці таки пішли. Ось таке готово статись і тепер, особливо якщо конґрес змінить Акт Невтральности. На те інші відповідають, що це залежить від американських мас. Якщо вони виявлять свою рішучість і спротивляться явно й голосно проти участи в европейській війні, то таки так буде.

Покищо, наскільки судити по тому, що пишуть про те, що діється у міродатних колах, то справа виглядає так, що Акт Невтральности буде змінений. Чи це буде дійсно крок до американської участи в европейській війні, виявить найближча будучність. Одно певне, що на цю розвязку не прийдеться довго ждати. Щодо цього, не буде так, як у минулій світовій війні. Справа виясниться далеко скоріше, бо тепер і воєнні події розвиваються в цілком іншім темпі, як це було в часі минулої світової війни. Багато заважить на цій справі й найновіший фатор: Совети. Їх дальша політика в Европі й в Азії вплине чимало й на американську політику, а з тим і на евентуальну участь Злучених Держав у війні в Европі, чи навіть в Азії.

ІСТОРІЯ В СССР

Ріст московського націоналізму з усіми імперіялістичними великодержавними познаками та притім у дивному співжитті з зовнішнім інтернационалзмом, відбився теж на советській науці, а головно історії. Ще за життя Леніна вийшов підручник російської історії, написаний М. Покровським. Був цей підручник опрацьований згідно з т. зв. марксівським підходом до історії. Покровський поклав, як кажуть, на лопатки імперіялістичну історію давньої Росії, підкреслюючи в ній тільки суспільні рухи селянства в роді бунтів Разіна і Пуґачева. Історія Покровського була довгі роки обовязковим підручником до навчання історії в советських школах.

Та після ріжних закрутів Сталінової політики, яка остаточно поставила СССР на етапі „советськоо патріотизму", прийшов час на ревізію дотеперішнього ставлення до російської історії. Почалися помалу, спершу несміливо, а опісля дедалі виразніше й певніше появлятись погляди, які стали відшукувати в давній історії Росії події й постаті, якими, мовляв, навіть комуністам слід гордитися. Отже помалу дійшло до „регабілітації" ріжних досі „контрреволюційних" подій і осіб. Отак дійшло до ствердження, що напр. християнство було позитивним явищем, що добрими князями були Олександер Невський, Іван III., що „збирав Росію", Мінін, Пожарський, а передусім цар Петро „Великий", передвісник самого Сталіна і йому рівний. Після такого офіціяльного визначення згори Покровського визнано „шкідником", а його підручник зліквідовано. Автора годі було вже ліквідувати, бо він давно помер. Не жив і Ленін, що колись похвалив підручник Покровського.

Згідно з новими історичними вимогами „советського патріотизму" появився новий підручник історії, що його написав проф. Шестаков і що його введено до советських шкіл. Шестаков теж послугується „марксівським підходом" до його історії і цей підхід дозволив йому якось дійти до цілком протилежних виводів, аніж Покровський. Тут уже є в корисному освітленні й „общерусское праісхажденіе" москалів, українців і білорусів, хрещеня Руси, діяльність князів Олександра Невськогго, Івана Грозного, вигнання поляків з Москви 1613 р., „прилучення" України до Росії 1654 р. діяльність Петра І. і всякоо роду інші факти, що повинні являти традицію для сьогочасного советського патріотизму й підкреслювати єдність і невіддільність советських народів.

Регабілітація царського імперіялізму в російській сторії пішла відтоді повною ходою. Советські історики навипередки стали підшукувати щораз то більш „позитивних" подій у минулому Росії, що їх не доглянув Шестаков. Підкреслюється велике значіння подій 1812 р. (хоча Наполеон саме обіцяв скасувати панщину, тоді як Олександер І. про це й не думав), звертається увагу на великі заслуги Кутузова. Святковані недавно 230-літні роковини перемоги під Полтавою йшли під кличем ґострого осуду Мазепи за його спробу „відірвати" Україну від Росії. А советський військовий журнал „Красная Звезда" захоплюється „великим Суворовом, тим Суворовом, що саме жорстоко здавив бунт Пуґачова...

Можна сподіватися, що нові позитивні моменти в історії Росії будуть і далі відкриватись просто стахановськими темпами. Очевидно все це буде ніби в з годі з „марксівським підходом" до історії, який дивним дивом дає змогу позитивно оцінювати саме ті моменти, що їх позитивно оцінювали й „буржуазні" російські історики, від Іловайського почавши. Советські Шестакови уже здогонили Іловайського. А можуть і перегнати. Здається, що надто поквапно перейменовано Петербурґ на Ленінґрад. Чи не „відіменують"? — („Н. Ч.").

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

24)

Гм, так. А чи нема тут у місті якої фабрики?

Є, фабрика. Є тут фабрики, але стоять, не працюють. Лихі часи, пане Гордубале, зідхає адвокат, начеб сам ніс тягар лихих часів.

Гордубал киває головою. Що робити, люди вже непотрібні. Ніхто не потребує такого Гордубала; шкода тих працьовитих рук. Але може коні потрібні, коні, що задирають голову догори.

Юрай Гордубал шукає пана команданта від вояків. Там, кажуть, у касарнях. А що, дядьку, шукаєте тут сина? Не сина, але продав би отсього трилітка, пане драґуне. Тут тобі не кінський торг, каже вояк, але його руки вже ходять по коневі, обмацують йому ноги та шию... Коник, як сернюк, дядьку.

І вже тут є якийсь пан старшина й крутить головою. Продати коні? Тяжка річ, сусіде, тепер нема кінського набору. Вже з весни був ваш коник записаний, кажете? Гарний жеребчик, а чи вже був під сідлом? Ні, кажете, не мав досі сідла, лиш так їздив ним часом наймит. І вже тут стоїть яких пять старшин: а що, дядьку, чи можна спробувати коника? Чом ні, на це Гордубал, але це дикий кінь, пане. Та що, дикий: дайте йому, хлопці, уздечку й попону, побачимо, чи він скине Петруся.

Закиб сказав пять, а вже пан старшина сидить у коня на спині. Жеребчик підскочив, зіпнявся, а пан старшина на землю. Добре впав, на задок, сміється тільки; а тепер, хлопці, ловіть коня на дворі касарень. Товстий пан командант сміється, що аж черево йому трясеться. „Щож, сусіде, кінь знаменитий; але лишіть його ще вдома, ми мусимо написати якесь прохання, щоб нам дозволили купити коня"...

Гордубал хмуриться й запрягає коня до воза. „Що робити, пане. Продам його тоді циганові, або різникові".

Командант чухає собі голову. „Послухайте, шкода жеребця. Чи ви його хочете за всяку ціну здихатись?"

„Авжеж, здихатись", бурчить Гордубал. „Не надається для мене".

„То лишіть його тут", рішив пан командант. „Ми вам дамо такий папір, що маєте в нас коня. А згодом напишемо вам, що дістанете. Чи згодні?"

„Згодний, чомуб не був згодний", каже Юрай. „Це гарний коник, пане, голову задирає догори. Кажуть, вісім тисяч"...

„Так візьміть собі його", каже швидко командант.

„Ну, може й пять", вагається Гордубал. Є там ще інший товстий військовий, трохи киває головою. „Це йшлоб", каже командант. „Ми вам ще напишемо. Колиб не схотіли — можете тоді взяти коня з собою. Гаразд? А тепер дамо вам отой папір".

Гордубал іде додому, має на грудях папір із печатками й торбинку зо своїми долярами. Кінь біжить риссю й киває головою. — Вже нема жеребчика. Немов би Степан удруге відійшов, коли нема трилітка. Кобилку також ліпше продати, та й кобилу з малим жеребчиком. — Ну, коню, тільки віжками полоскочу тебе по спині й біжиш. А чому не балакати з кіньми? Коли чоловік що скаже, то кінь оберне голову й покрутить хвостом; видно, що розуміє. І головою киває, бо думає. Дорога ще довга, сарако, але додому добре біжиться. Нооо — не бійся, то лище потічок біжить через дорогу. Лиши овода, сам його прожену. Гей! І Юрай починає тихо, протяжно співати.

Кінь обертає велике око до господаря; що то бурчиш? Гордубал киває головою й співає:

„Поляно, Поляно,
Жінко необачна!
Поляно, Поляно,
Жінко необачна"...

XXI.

Гордубалові якось не сидиться на місці: рано-вранці вибирається в дорогу, най Панбіг дбає про господарство, й тиняється чорт зна де. Ось він день у Тимраві, а чи не треба тобі, Бабію, робітника до коров або до поля? Якого робітника, Гордубале, маю двох синів: для кого це, сестрінку, шукаєш місця? Або в камінецькім лісі, наглядач Сокович є там, казали люди, ліси тут будуть рубати. Теревені, братчику, тисячі метрів дерева гниють у лісі. Отже так, то прощавайте. А чи ніде не будується залізниця або дорога, ніде не вистрілюється скеля? Де там, тут, дядьку, нас усі забули; для кого що будувати?

Щож, нема що робити, сісти денебудь і чекати до смерку. Здалека чути дзвоніння черід, пастух ляскає батогом, немов стріляє, десь гавкає вівчарський пес. У полі хтось співає. Що робити, чоловік сидить і слухає, як дзижчать мушки; заплющить очі й може годину слухати, й ніколи нема тиші, все щось живе; може затуде жук або білка ворухнеться, й разураз підноситься до неба мирне дзвоніння Божої худоби.

А над вечір помалу додому. Гафійка приносить їсти — ех, що то за їжа, ані пес би того не жрав; але він однаково не голодний. Правда, Поляні ніколи готувати добру вечерю. Вже ніч, село спить, але Гордубал ходить з ліхтарнею й робить, що попадеться: прибирає в хліві, перекидає гній, несе воду. — Тихо, щоб нікого не збудити, шукає Юрай по кутах, яка там знайдеться робота для хлопа. Вже бє одинацята година, хвали всяк дух Господа, і Юрай тихо залазить до хліва. Ну, корівки, ну, буде для Поляни вранці шмат праці готовий.

І знов аж до Волового шукати праці. Гей, Кузьменку, не потребуєте наймита? Чи ти здурів, чи втік з криміналу? Тепер по жнивах шукаєш роботи? — А чого роззявляєш пащеку, думає Гордубал, маю в торбинці стільки грошей, що міг би половину твого двора купити; не мусів би так задаватись. Помалу шкандибає Гордубал додому, а що вдома? Лише так, перейти через ті горби, щоб не так сумно було.

Юрай сидить край лісу понад Варавиним полем. І тут чути коровячі дзвінки, це либонь зі Скотарського Верху. А що там робить дід Яким на полонині? Долі річка, а біля річки — стоїть жіночка. Юрай хмурить брови, щоб краще бачити. Чи не виглядає як Поляна? Ах ні, це ні, звідкиб тут мала взятись Поляна. З такої далечини — кожна баба скидатиметься на Поляну. А з лісу біжить чорний хлописько — це не Маня, міркує Юрай, як міг би прийти Степан із цього боку? Чорний спиняється біля жіночки, стоїть і говорить... Що так багато мають собі сказати, дивується Гордубал. Мабуть якесь дівча та її милий — чужі, десь із Леготи чи з Волового; сходяться потайки, щоб його не набили домашні парубки. А ті двоє стоять долі й розмовляють; ну, говоріть собі, я не дивлюсь. Сонце стоїть над Менчулом, чи скоро вечір?

(Далі буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

• З ДНЯ •

ЦИНІЗМ МОСКВИ.

Червона Москва в обличчі розвалу Польщі нагло нагадала собі про гнетені поляками українські національні меншини і в імя „оборони" тих меншин рушила на західньо-українські землі. Подібного цинізму і глуму над усякими гуманними засадами не можна знайти ніде, хіба в Росії. Бо московський нарід це мішанина азійців і європейців. Це нікчемна, підступна, жорстока мішанина, яка загубила всі гарні прикмети, що їх мають азійці, а не набула ні одної гарної прикмети, що їх мають європейці.

Отож ці жорстокі, підступні європейсько-азійські бастарди тепер знову виступили на арену европейської політики, щераз зо своїми старими, випробуваними способами — поневолювати інших, в імя... визволення.

ДЕ МОСКВА БУЛА ПЕРЕДТИМ?

Коли справді Москві йшло про українські і білоруські меншини під Польщею, то чому вона не подумала про них передтим? Воник були давлені поляками не лише в останніх тижнях, але минулого року, два, три десять літ тому. Чому цей азійсько-европейський бастард не подумав тоді про терпіння тих меншин і не прийшов їм з поміччю? А навпаки, заключав тоді з польським урядом акти приязні та запевняв вічну дружбу. А навіть перед підписанням акту з Гітлером обіцяв обороняти границі Польщі.

Чому московський дикун нагадав собі про ці терпіння щойно тепер, коли польський гнобитель, як він сам говорить, уже не існував і тому не міг давити тих меншин?

СТРАХ ПЕРЕД УКРАЇНЦЯМИ.

Зрозуміло, що московському дикунові, який розуміється на людяних почуваннях стільки, що малпа на лаврських образах, не йшло про симпатії з гнетеними українцями і білорусами; навпаки, йшло йому про те, щоби, боронь Боже, ті народи не скористали з загального замішання і не проголосили своєї самостійної держави. Ось чого налякався московський дукин й чому поспішно післав свої полки на західньо-українські і білоруські землі.

Московський дикун лякається українців.

ЧОМУ ЛЯКАЄТЬСЯ?

А лякається московський дикун українців тому, бо вони, видно, мусять уявляти собою велику потенціяльну загрозу для нього. Бож ніхто не лякається слабого. Страх родиться в людині тільки тоді, коли має перед собою якусь поважну силу.

А московський дикун загарбав у свої криваві руки 35 мілїонів українців. Ті українці стогнуть і ждуть на найменшу нагоду, щоб скинути зненавиджене ярмо. Москва боїться, що найменша українська держава, навіть така мала, якою була Карпатська Україна, може бути тою зіркою, тою моральною заохотою для тих українців, що є під її пануванням, щоб зірвались до чину повалити московську тюрму і створити свою державу. З тих причин Москва так поспішно і так запопадливо старається здушити всякий прояв українців до їх самостійного життя.

СВІТ ПОЧИНАЄ ВЖЕ ЦЕ РОЗУМІТИ.

Поправді сказати, українці мають велику причину почувати огірчення до культурного світу. Бо він лицемірно поступав з українцями. Він безсердешно ігнорував українців, затикав вуха на їх зойки й закривав очі на їх кривди, коли це було в його інтересі. Чи багато симпатій з боку чужої і то демократичної преси мали українці в боротьбі з Москвою? Ні, не лише ця преса їх не піддержувала, але навіть покривала совєтські жорстокості.

ВИДНО ЗМІНУ.

Щойно тепер, коли Москва цинічно простягла руку Гітлерові й пішла проти інтересів „західних демократій", ми знаходимо в пресі прихильні вістки про наше положення під Совєтами. У „Ню Йорк Телеграмі", наприклад, з 18. вересня ц. р. є поміщена статя відомого журналіста Вилєма Сима; в якій він навіть цитує статтю англійського журналіста Лянсельота Лотона з перед кількох літ, де Лотон каже, що „українці під Совєтами є гнетені більше, ніж були за царя". Звідки взяв тепер ту статтю Сим? Чому він щойно по довгих роках згадує про неї? Що він писав минулі довгі роки?

Світ мусить остаточно зрозуміти одну важну річ: Москва, біла чи червона, це азійсько-европейська комбінація і вона все буде загрозою для Европи. Її треба знищити. А знищити її може, при підмозі культурного світу, український нарід. Страх перед українськими визвольними змаганнями з боку Москви є найкращим доказом, звідки їй найбільше грозить небезпека.

Також українці, лише українці можуть створити поважне заборолo німцям у їх поході на схід.

ПРО ВРАЖІННЯ НА ПІДЛЬВІВСЬКЕ СЕЛО

Із спостережень засокальського туриста по Галичині.

Недільне сонце виганяє львовян за місто. Пече воно так благодатно, що й найбільш привязані до казкової архітектури Льва-городу — патриції та плебеї втікають на „провінцію". Щож тоді казати про принагідного туриста не з Галичини, який, поперечитувавши всі ще незамазані українські склепові написи, попробувавши маслосоюзного масла, провіривши, чи до останніх загальних зборах розсварені громадяни не розібрали ще старовинної камяниці „Просвіти" (ворогам на злість) — хоче також побачити пересічне підльвівське село з його життям, людьми й настроями.

— Якщо хочете оглянути справді зразкове село — то поїдьте до Ременова — казав мені один знайомий.

— А що там цікаве?

— Як то „що"?! — обурився мій співбесідник. — Побачите там кооперативу „Здоровля", виспортованих людей, зразкову молочарню...

Я випняв гордовито груди, але — не поїхав до Ременова. Вислухав спершу ще десять інших порад, потім сів до трамваю, заїхав на двірець і, викупивши білет на яких пятьшість стацій першої кращої лінії — знайшовсь у вагоні.

У вагоні випало мені їхати з якимись симпатичними, підшминкованими панями, що їхали на поліційний фестин до Пустомит. Від них я і довідався, що іду дорогою на Стрий і від них одержав запросини до спільного товариства. Спокуса була велика, особливо з уваги на одну чорняву в чорно-білій суконці, але я злякався сензації, яка вийшлаб на випадок оповіщення, що на поліційний фестин приїхав справоздавець української преси, та зморозив невісту увагою, що їду у сусіднє село з візитою до — нареченої.

Всеж розмова йшла.

Далі я і довідався, що родинне село моєї любої знайомої зоветься Милошовичі, що в цьому селі збудували новий костел біля самої старої церкви, що в селі є багато поляків, і трохи українців, що є вчительки, річка, вишні, молочарня... І я дійсно рішив піти до Милошович, пообіцявши, зрозуміло, моїм премиленьким паням, що вертаючись вступлю на танці, на яких будуть репрезентовані всі місцеві достойники. Дороги у львівському повіті — як в Етіопії, повні вибоїв, пилюки, без стежок понад шляхом, якими можна булоб свобідно мандрувати без кількох кільограмів пилюки в черевиках. Стрічні люди — майже привітні, майже кожний вертається зо Львова з пустою бляшанкою по вишнях, майже кожний знає більше від вас, бо має у Львові сина (возним у суді), чи має навіть знайомого радника.

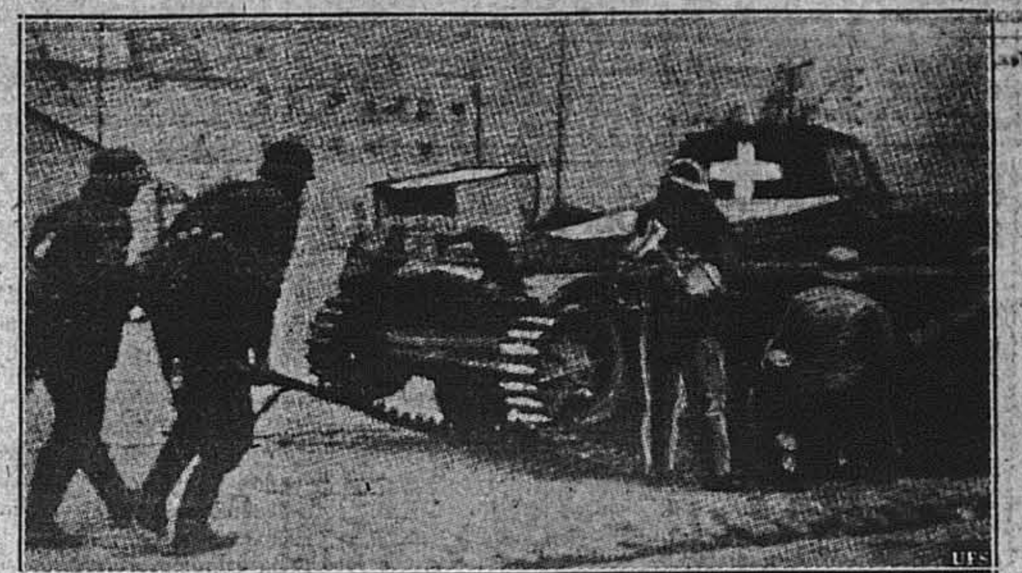
Милошовичі видно здалека по двох вежах, церковній і костельній. Костел саме закінчують будувати, а будують його охоче, бо тепер вірні так голосно виспівують у ньому побожні пісні, що чути внутрі церковці. В самому селі перебув я майже дві години. Попив молока, попоїв вишень, довідався, що місцевий „Луг" одержав якусь гіпсову нагороду на останньому конкурсі у Львові, опісля ствердив, що усі ці селяни, які — як мені казали „перевернулися" — мають далеко кращі нові хати і нарешті — зайшов на приходство. А на приходстві — навіть меду з молоком не забракло. Стара галицька гостинність, про яку на Волині оповідають неймовірні злоснi „віци" — показалася на столі цілою пишнотою закусок, прикуско та малинових соків. На приходстві читають „Діло", слухають радія. Знають хто, що, куди у Львові і як. На приходстві застав я також одного редактора. Удавав, що приїхав з міста в якійсь там справі, а коли йому не повірили — замовк і почав заїдати легендарно приправлену овочеву галяретку. Потім несподівано вийшло на верх, що пан радактор сидів колись у холодній, що якась добра пані посилала йому їсти та що тою невідомою доброю доною була пані добродійка... Настрої піднялися, зпід прикритої килимом приповідкової галицької канапи виповз сентименталізм, виліз у гітару, задзеленькав ніженьками по зле настроєних струнах, понадивав нову серію склянок з малиновими солодощами...

Але треба було їхати. Гарні руки, як сто літ тому, дали квітку. О. парох, що на хвилину вийшов (охрестити дітей у церкві) і саме зявився в городику біля приходства, попрощав нас доброю вісткою, що війни вже не буде, бо охрестив семеро дітей і то всіх дівчат! На дорозі піднялася пилюка, що згодом опала на нас, замінивши наші вбрання на похоронний кольор і — ми, разом із принагідним приятелем, знайшлися в Пустомитах. В Пустомитах була поліційна забава, якої місце видно було здалека. Зазначували його кольорові ліхтарні. Я не додержав слова, що його дав симпатичній пані в чорно-білій сукні. Всів до вагону з якимсь патріотичним елементом, що балакав по жидівськи. Поки встиг я віддати духа, здушений з чотирьох сторін говірливими пасажирами — на обрії замайоріли лямпи Львова. Моя перша подорож на галицьку „провінцію" була скінчена. З позитивним вислідом і вражінням. Галицьке, підльвівське село нічим не ріжниться від засокальського. Лише найгірше... що у вагоновому натовпі вкрали мені дарунок дівочу квітку; вкрали, видно, помилково, разом з гаманцем на гроші...

Ром. Гучв.

„ГОЛОДНЕ КАМІННЯ" ПРЕДСКАЗУЄ ПОСУХУ.

Перший раз за 12 минулих літ вода у ріці Сускегена в стейті Пенсилвенія так опала, що показалось наверх так зване „голодне каміння". Індіяни назвали те каміння голодним тому, що коли ріка так змаліє, що аж покажеться наверх каміння, що на дні, то значить — що вже довший час посуха. А коли довгий час посуха потреває, то все вхибне і буде голодний рік. Цього року дуже потерпіла рільнича околиця Ланкестер у Пенсилвенії від посухи.

З ВІЙНИ В ПОЛЬЩІ.

Німецькі жовніри, заховані за повзом, ідуть до атаки на машиновий кріс. Сценою має бути передмістя Варшави.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Н. Г., Бруклайн, Масс. — Українські часописи з краю не приходять. Листів також нема. Маємо тільки ті інформації, що їх беремо з американських газет, а ті є такі, які перепускають ріжні цензури. Ось тому так мало маємо тих відомостей. І так мало знаємо, що там діється. Будьте певні, що ми радо подавалиб якнайбільше про ті події, які для нас найцікавіші, на які Ви ждете і на які ждемо і ми та шукаємо їх по всіх газетах, кореспонденціях і комунікатах. Та передаємо з того всього тільки сутнє, а не ріжні сензаційні небилиці, яких тепер не бракує. А щодо революції, то тільки застановіться, з неї моглоб вийти, коли наша земля завалена масами ворожого війська, літаками, повзами і т. п. Український нарід її підойме, але у відповіднім для цього моменті.

БІБЛІЯ Й АРХЕОЛЬОГІЯ.

Біблійна історія відноситься до Ханаанської Обітованої Землі і до Палестини. Це була врожайна країна, що лежала в лагідному підсонні, а лежала вона наче в осередку тодішньої цивілізації, між Асирією й Персією з одного боку, та Сирією з другого.

Від недавна ведуться в Месопотамії, Сирії, Палестині та Єгипті під протекторатом Англії досліди, які кидають багато цікавого світла на цю старинну історію. Недавно саме появилася велика праця англійського проф. С. Г. Гука п. з. „Археольогія і Старий Завіт", в якій автор дає підсумки своїх дослідів і дослідів своїх товаришів Л. Вулея й Дороти Гарод. Автор звертає увагу на те, що біблійні герої носять начебто йнакші імена, між халдейські і єгипетські, хоча їхню тотожність вдалось устійнити. Перейначення імен сталося завдяки інакшому правописові, подекуди й тому, що писати й читати знало тоді небагато людей, тільки самі вчені й письменники. Але й вони виговорювали ці назви йнакше, згідно зо своєю мовою, наближуючи отак чужі назви до свого вимову.

ГРІМ УБИВ ПОСЛА.

Над Литвою перейшла велика буря зо зливним дощем і громами. Підчас бурі грім убив посла до литовського сойму, Грацініса, який у свому маєтку помагав звозити шпеницю з поля.

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтарені. Найкраще виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ________________________

Імя й назвище ________________________

Стара адреса ________________________

Нова адреса ________________________

Почта ________________________

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОДРУЖЖЯ І РОЗВОДИ В ЯПОНІЇ

Японські дівчата дуже скромні і дуже моральні. Нема звичаю, щоб вони виходили замуж з любови, бо при заключуванні подружжя рішає добір родин. Віна дівчата не дістають; найстарший син дідичить усе майно.

В подружжі головну ролю відграває „посередник", якому обі сторони віддають цю справу з повним довірям. Він іде до дому дівчини і слідкує за настановою її батьків; коли вона прихильна, батько молодого йде з освідчинами, а щойно по них молоді стрічаються перший раз. Така зустріч буває звичайно в мешканні нареченої, в театрі або на мості. Молода пара в мовчанці кланяється низько і на тому кінець. Поцілунка в Японії нема; малювання лиця, уст і штучна фризура роблять його неможливим. Питають тільки молодих, чи бажають побратися, на що відповідь випадає завжди: так. Тоді обмінюються дарунками й назначують день вінчання. Багатші присилають білу шовкову сукню, золотом гафтований пояс, штуку матерії, бочівку саки, тобто горівки з рижу, і сім родів смажених овочів. Бідніші складають скромніші дари.

В день вінчання молоді засідають у домі наречного, в найгарнішій кімнаті, прибраній зеленню і квітками, і випивають по три склянки саки, що вистарчає, щоб уважати подружжя заключеним.

Три дні або тиждень після того молода подруга подається в відвідини до батьків і часто трапляється, що не хоче більше до мужа вертатися. Розвід дуже легкий. Як причина вистачають сплетні або непослух жінки. Родина мужа пише тоді до родини жінки церемоніяльний розводовий лист і подружжя розвязане. Розводи на деннім порядку і такі численні, що щонайменше четверта частина звінчаних розводиться. Мужчина є дома абсолютним паном, жінка — перша його слуга, обовязана памятати про кухню і пильнувати дітей. Вдова мусить слухати сина.

о. С. К.

ФРАНЦІЯ ЗВЕРНУЛА ЕСПАНІЇ 45 ТОН ЗОЛОТА.

Уряд Франції передав на руки директора Банку Еспанії 28 липня 45 тон золота вартости 39 міліонів і 750 тисяч долярів. Золото було вложене представниками бувшого еспанського уряду по банках у Франції як запорука за позички. Золото перевезено до Еспанії троками в супроводі сотні французьких та еспанських узброєних сторожів. Що золото належить до теперішнього уряду, признав французький суд.

ЯК ІНШІ ДЕРЖАВИ ВОЮЮТЬ, АМЕРИКА КОНФЕРУЄ.

Підсекретар стейту Сомнер Велес виїхав (з жінкою) з Ню Йорку до міста Панами на пан-американську державну конференцію.

ШЕФ ПОЛІЦІЇ ДІСТАВ ТИЖДЕНЬ ТЯЖКОЇ ПРАЦІ.

Шеф поліції вінніпеґського передмістя Чарлсвуд, Дж. Мек Конел, пішов 4. серпня у Вінніпеґу до тюрми на сім днів з тяжкою працею. Поліційний суддя Кембел з провінціяльного поліційного суду признав його винним їзди автомобілем у пянім стані. В додатку до тюрми МекКонелові не вільно девять місяців їхати автомобілем деинебудь у Канаді і також само його автомобіль заарештований на девять місяців.

МекКонела арештовано 15 липня, коли його автомобіль ударив і перевернув у рів автомобіль адвоката Трічлера з Вінніпеґу. Два поліцаї посвідчили, що МекДонел був пяний, коли припроваджено його до поліційної стації.

ЧУДО В ЛЮРДІ.

У Люрді виздоровіла монахиня з монастиря Бен Секур у Ніцці, сестра Іванна, яка мала недугу хребетного стовпа, що не дозволяла їй свобідно рушатися. По прощі у Люрді вона поздоровіла.

ЩО МОЖУТЬ ЗРОБИТИ ГУСИ?

Недавно переплили в Гусятині з большевицького на цей бік гуси та наробили одному власникові поля, що є положене над самим Збручем, трохи шкоди в його кукурудзі. Пошкодований займив гуси і тримав їх у себе чотири дні. Внаслідок того нелеґального гусячого „переходу границі", зібралася над Збручем у Гусятині військова польсько-большевицька комісія і так вирішила „граничний інцидент": Пошкодований власник кукурудзи дістав за шкоду й удержання гусей 70 зл. від большевиків, а гуси мусіли знову вернутися до большевицького раю. Чи їх там розстріляли за втечу із найсвобіднішої і т. д. країни світу, не знаємо.

НАЙЗДОРОВІШІ ЛЮДИ У СВІТІ.

До Ню Йорку вернулась недавно експедиція, що її зорґанізував американський природничий музей. Провідник виправи, що разом з 5-ма іншими ученими відбув 7-місячну експедицію у горішньому сточищі Амазонки в британській Ґвіяні, подає до публичного відома, що стрінув у лісах Ґвіяни індійське племя Вей-Вей. Д-р Гольден перевів багато дослідів серед членів племени і переконався, що серед тих індіян годі стрінути такі недуги, як серцеві, пістряка, тиснення крови, зубів і ін., на які терпить культурний світ.

40 ПОЛЬСЬКИХ ПІВКОЛЬОНІЙ У ЗБОРІВЩИНІ.

Від 1. липня працює у зборівському повіті 40 польських літніх півкольоній під проводом ТШЛ. Буджет на півкольонії обчислений на 13,600 зл.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(86)

Під вечір повернулися з каторжної праці інші вязні. Миттю вони посходились біля Тарзана й окружили його. Вони подивляли його велику силу і його мязи. Крім того факт, що його закували, переконував їх, що він мусить бути дуже небезпечний чоловік. А чоловік, що був небезпечним для ворогів, був їх приятелем.

Та втім з гурта виступив один вязень і, розсуваючи інших, приступив до Тарзана зо словами: „Ах, Тарзан. Невже це ти?" Тарзан дивився хвилину і відповів приязно: „А це ти, Вальторе!" Оба вони подали собі руки і сердечно їх стиснули. Бо вони оба були колись щирими товаришами й нераз удавались разом на виправи.

В очах Вальтора був смуток. А також Тарзан дивувався, що Вальтор тепер знайшовся в тюрмі. Вальтор вгадав його смуток і завважив: „Нераз я мріяв, щоб тебе привитати як слід у моїм рідним місті. Тепер ця хвилина прийшла. Але привитати тебе як слід я не всилі. Відколи цей лайдак Форос захопив владу, я, шляхтич, став невільником".

Тарзан затрясся з обурення і відповів: „Якби я міг якимчудом зняти отсей сталевий ковнір зо своєї шиї, то я привів би армію катнейців і врятував би тебе, твоїх приятелів і моїх. Але це пусті мрії", додав він знеохочено, знаючи, що сталевого ковніра зняти не зможе. „Цей ковнір, то поганий знак", завважив Вальтор.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".